

MİNE SÖNMEZ KARTAL

DR. ÖĞR. ÜYESİ

E-posta : mskartal@ogu.edu.tr

Diğer E-posta : minesonmezkartal@gmail.com

Adres : Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Meşelik Kampüsü

Eğitim Fakültesi A blok Z42 Odunpazarı Eskişehir

Uluslararası Araştırmacı ID'leri

ORCID: 0000-0002-8594-0485

Publons / Web Of Science ResearcherID: I-9260-2017

Yoksis Araştırmacı ID: 28735

Öğrenim Bilgisi

Bütünleşik Doktora
2007 - 2012

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Zihin Engelliler Öğretmenliği (Dr),
Türkiye

Lisans
2004 - 2007

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye

Lisans
2002 - 2007

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Türkiye

Akademik Unvanlar / Görevler

Dr. Öğr. Üyesi
2014 - Devam Ediyor

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, EĞİTİM FAKÜLTESİ, ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ

Yrd. Doç. Dr.
2013 - 2014

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

Araştırma Görevlisi
2009 - 2013

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

Desteklenen Projeler

- Yücesoy Özkan Ş., Sönmez M., Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje, Okul Öncesi Dönemdeki Gelişimsel Yetersizlik Gösteren Çocukların Etkinlikle İlgilenme Düzeyinin Artırılmasında Sınıf Çaplı Kendini İzleme Öğretiminin Etkileri, 2010 - 2012

SCI, SSCI ve AHCI İndekslerine Giren Dergilerde Yayımlanan Makaleler

- The effectiveness of video prompts created with animations in teaching car wash skills**
Köse H., Sönmez Kartal M.

Education and Information Technologies, cilt.27, sa.2, ss.2083-2097, 2022 (SSCI)

2. **Effects of Class-Wide Self-Monitoring on On-Task Behaviors of Preschoolers with Developmental Disabilities**
SÖNMEZ KARTAL M., YÜCESOY ÖZKAN Ş.
EDUCATION AND TRAINING IN AUTISM AND DEVELOPMENTAL DISABILITIES, cilt.50, sa.4, ss.418-432, 2015 (SSCI)
3. **Yetersizliği olan bireylerle yapılmış ve kendini yönetme stratejilerinin kullanıldığı tek denekli araştırmaların incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması**
Yücesoy Özkan Ş., Sönmez Kartal M.
Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, cilt.2, sa.11, ss.809-821, 2011 (SSCI)

Diğer Dergilerde Yayınlanan Makaleler

1. **Bir Annenin Akıcı Okuma Stratejilerini Kullanması: AKOSEP'in Etkileri**
Açıkgöz M. H., Sönmez Kartal M.
PAMUKKALE UNIVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ-PAMUKKALE UNIVERSITY JOURNAL OF EDUCATION, sa.61, ss.187-213, 2024 (ESCI)
2. **The Effectiveness of the Activity Package Based on Direct Instruction Method in Developing the Number Sense of Children with Intellectual Disabilities**
YILMAZ YENİOĞLU B., SÖNMEZ KARTAL M.
ANKARA UNIVERSITY FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES JOURNAL OF SPECIAL EDUCATION, cilt.24, sa.1, ss.19-35, 2023 (ESCI)
3. **Sınıfında Özel Gereksinimli Çocuk Bulunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uyarlamalar ile İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi**
Korkmaz Ersan V. D., SÖNMEZ KARTAL M.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi, cilt.5, sa.2, ss.74-100, 2020 (Hakemli Dergi)
4. **DAVRANIŞSAL BECERİ ÖĞRETİMİ (BEHAVIORAL SKILLS TRAINING)**
İNCİ G., SÖNMEZ KARTAL M.
28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı, 2019 (Hakemli Dergi)
5. **Sınıf çaplı kendini izleme öğretiminin sosyal geçerliği Çoklu değerlendirme örneği**
SÖNMEZ M., YÜCESOY ÖZKAN Ş.
Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt.11, ss.366-384, 2015 (Hakemli Dergi)
6. **Gelişimsel yetersizliği olan öğrencilere dışarı çıkmak üzere uygun biçimde hazırlanma becerisinin öğretiminde kendini yönetme stratejilerinin etkileri**
SÖNMEZ KARTAL M., YÜCESOY ÖZKAN Ş.
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt.12, sa.1, ss.151-166, 2012 (Hakemli Dergi)
7. **Problem davranışların azaltılmasında işlevsel iletişim öğretiminin etkililiği Betimsel ve meta analiz çalışması**
SÖNMEZ KARTAL M., DİKEN İ. H.
Özel Eğitim Dergisi, cilt.11, sa.1, ss.1-16, 2010 (Hakemli Dergi)
8. **Sosyal geçerlik kavramı ve Türkiye de özel eğitim alanında yürütülen lisansüstü tezlerde sosyal geçerliğin değerlendirilmesi**
VURAN S., SÖNMEZ KARTAL M.
Özel Eğitim Dergisi, cilt.9, sa.1, ss.55-65, 2008 (Hakemli Dergi)

Kitap & Kitap Bölümleri

1. **Fen Öğretim Programları**

GÜLTEKİN M., ANILAN B., ATALAY N., Er N., ÖZDEN M., KARADEMİR E., ÇUBUKÇU Z., ÇİFTÇİ S., İNEL EKİCİ D., EKİCİ M., et al.

Anı Yayıncılık, Ankara, 2020

2. **Özel Eğitimde Ortamlarında Ekip Çalışması ve İşbirliği**
ATBAŞI Z., ÇAKIROĞLU O., ÜNAY E., ALDEMİR FIRAT Ö., MELEKOĞLU M. A., ŞAHBAZ Ü., SÖNMEZ KARTAL M., SERVİ C., SAZAK PINAR E., MELEKOĞLU M., et al.
Özel Eğitim, Meral MELEKOĞLU - Mine SÖNMEZ KARTAL, Editör, Vize Akademik, Ankara, ss.283-296, 2019
3. **Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Aileler ve Aile Özellikleri**
SÖNMEZ KARTAL M.
Özel Eğitim, Melekoğlu Meral, Sönmez Kartal Mine, Editör, Vize Akademik, ss.105-124, 2019
4. **Aile Bireylerinin Katılımı**
CAVKAYTAR A., ARDIÇ A., AKSOY V., SÖNMEZ KARTAL M., ÖZDEMİR O., ÖZBEY F.
Özel Eğitimde Aile Eğitimi, Cavkaytar Atilla, Editör, vize akademik, Ankara, ss.129-153, 2018
5. **GELİŞİMSEL DESTEĞE GEREKSİNİMİ OLAN OKUL DÖNEMİ ÖĞRENCİLER(6-12 YAŞ) VE ÖZELLİKLERİ**
ÜNLÜ E., KAYMAK A., ŞAHİN S., SÖNMEZ KARTAL M., ODLUYURT S., YANARDAĞ M., GÜRGÜR H., DİKEN İ. H.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, Eskişehir, 2017
6. **Başarıya İlk Adım Anaokulu Versiyonu (BİA-AV) (First Step to Success: Helping Young Children Overcome Antisocial Behavior)**
SÖNMEZ KARTAL M.
Erken Çocukluk Eğitimi Mozaği Büyük Düşünceler/Fikirler, Modeller ve Yaklaşımlar, Aktan Acar, Ebru, Editör, Nobel, ss.27-34, 2017
7. **Sosyal Bilgiler Öğretiminin Uyarlanması I: "Ünite Analizi ve Amaçların Belirlenmesi"**
SÖNMEZ KARTAL M., TEZCAN G., KARAER G., SOLA ÖZGÜÇ C., TUTUK T., KAYIŞDAĞ E., GEZER DEMİRDAĞLI Ş., ÜNAL F., TURHAN C., KIYAK Ü. E., et al.
Özel Eğitimde Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, ÖZLEM TOPER, Editör, Pegem Akademi, ss.152-177, 2017
8. **Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar**
SÖNMEZ KARTAL M.
Tüm Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitime Giriş, Arı Asım, Sönmez Kartal, Mine, Editör, Eğitim Yayınevi, ss.133-148, 2017
9. **İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar**
SÖNMEZ KARTAL M.
Tüm Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitime Giriş, Arı Asım, Sönmez Kartal, Mine, Editör, Eğitim Yayınevi, ss.173-188, 2017
10. **Duygu Davranış Bozukluğu Olan Çocuklar**
SÖNMEZ KARTAL M.
Tüm Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitime Giriş, Arı Asım, Sönmez Kartal Mine, Editör, Eğitim Yayınevi, ss.325-335, 2017
11. **Eğitimde Tamamlayıcı ve Alternatif Bir Uygulama: Bilinçli Farkındalık Eğitimi**
schweinhart I., AKTAN ACAR E., SÖNMEZ KARTAL M., özdamar e. m., BEDEL E. F., duygu e. ç., KORKMAZ H. E., YALÇIN F. S., ÇELEBİOĞLU MORKOÇ Ö., YALÇIN F., et al.
Erken Çocukluk Eğitimi Mozaği: Büyük düşünceler/fikirler, modeller ve yaklaşımlar, Ebru Aktan Acar, Editör, Nobel, ss.37-47, 2017
12. **Özel Eğitimde Fen Bilgisi Öğretimi ve Önemi**
SÖNMEZ KARTAL M., Karaer G., SOLA ÖZGÜÇ C., TUTUK T., KAYIŞDAĞ E., GEZER DEMİRDAĞLI Ş., ünal f., TURHAN C., TOPER KORKMAZ Ö.
Özel Eğitimde Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Mine Sönmez Kartal, Özlem Toper Korkmaz, Editör, Pegem Akademi, Ankara, ss.1-20, 2017
13. **Portage Modeli: Küçük Çocuklar İçin Eve Dayalı Bir Erken Müdahale Programı (The Portage Project: A Model for Early Childhood Education)**
SÖNMEZ KARTAL M.
Erken Çocukluk Eğitimi Mozaği Büyük Düşünceler/Fikirler, Modeller ve Yaklaşımlar, Aktan Acar, Ebru, Editör,

Nobel, ss.415-419, 2017

14. **İsmi Kadar Sempatik Bir Program:Hippy (Home Intervention Program for Preschool Youngsters)**
SÖNMEZ KARTAL M.
Erken Çocukluk Eğitimi Mozaği Büyük Düşünceler/Fikirler, Modeller ve Yaklaşımlar, Aktan Acar, Ebru, Editör,
Nobel, Ankara, ss.231-238, 2017
15. **Çalışma Becerileri**
YÜCESOY ÖZKAN Ş., DEMİR Ş., ÖNCÜL N., ERBAŞ D., ÖKCÜN AKÇAMUŞ M. Ç., ÇOLAK A., ÇAKIROĞLU O., BAHAP
KUDRET Z., SAZAK PINAR E., SÖNMEZ KARTAL M., et al.
Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler İçin Öğretim Stratejileri, Yücesoy Özkan, Şerife, Editör, Nobel Akademik Yayıncılık
Eğitim Danışmanlık LTD. ŞTİ., ss.288-314, 2014

Hakemli Kongre / Sempozyum Bildiri Kitaplarında Yer Alan Yayınlar

1. **Yükseköğretime Devam Eden Engelli Öğrencilerin Ölçme Değerlendirme Süreçlerine İlişkin Deneyimlerinin İncelenmesi**
Alieva A., Sönmez Kartal M.
18th International Scientific Research Congress UBAK, Ankara, Türkiye, 16 - 17 Aralık 2023, ss.65-66
2. **Home-Based Positive Behavior Intervention and Support Family Education Model (Home-Based PBIS) for Children with Learning Disabilities**
MELEKOĞLU M., BÖLÜKBAŞI MACİT Z., ATBAŞI Z., ÖĞÜLMÜŞ K., SÖNMEZ KARTAL M.
3rd PBS-Europe international conference, Hollanda, 14 - 16 Kasım 2023
3. **Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklara Yönelik Aileleri Aracılıyla Sunulan Ev-Temelli Olumlu Davranış Desteği Aile Eğitim Modelinin (Ev-ODAD) Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi: 3501 TÜBİTAK Kariyer Geliştirme Projesi**
MELEKOĞLU M., BÖLÜKBAŞI MACİT Z., ATBAŞI Z., SÖNMEZ KARTAL M., ÖĞÜLMÜŞ K., AYBEK E. C., AKIN DEMİRCAN Z., Bektaş B.
32. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, 2 - 04 Kasım 2022
4. **Özel Eğitim Alanında Aileleri Öğretici Olarak Yetiştiren Tek Denekli Araştırmalar: Sistemik Derleme**
PAMUK H., SÖNMEZ KARTAL M.
32. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Türkiye, 02 Kasım 2022
5. **Zihin Yetersizliği Olan Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Bir Gündüz Yaşam Merkezi Hakkında Deneyimleri**
SÖNMEZ KARTAL M.
30. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Türkiye, 16 - 18 Ekim 2020
6. **Sayı Hissi ve Önemi**
YILMAZ B., SÖNMEZ KARTAL M.
29.Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Türkiye, 6 - 09 Kasım 2019
7. **Geçmişten Günümüze Ulusal Özel Eğitim Kongresi**
MELEKOĞLU M. A., SÖNMEZ KARTAL M., MELEKOĞLU M., GENÇ TOSUN D., ÇATTIK E., TUNÇ PAFTALI A., TOMRİS G., BALIKÇI Ö. S., BAHÇALI T., TUTUK T., et al.
28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Eskişehir, Türkiye, 11 - 13 Ekim 2018, ss.1-235
8. **Davranışsal Beceri Öğretimi (Behavioral Skills Training)**
İNCİ G., SÖNMEZ KARTAL M.
28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Türkiye, 11 - 13 Ekim 2018
9. **Beceri Öğretiminde Video İpucu Kullanılan Araştırmaların İncelenmesi**
KÖSE H., SÖNMEZ KARTAL M.
28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Türkiye, 11 - 13 Ekim 2018
10. **Nokta Belirleme Tekniği (Touch Math) Kullanılarak Gerçekleştirilen Matematik Öğretimi Araştırmalarının Gözden Geçirilmesi**
Baykal G., SÖNMEZ KARTAL M.
28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Türkiye, 11 - 13 Ekim 2018

11. Davranışsal araştırmalarda sosyal geçerliğin ölçülmesi ve özel eğitimde davranışsal süreçlerin kullanıldığı araştırmalarda sosyal geçerlik
VURAN S., SÖNMEZ KARTAL M.
1. Türkiye Eğitim Araştırmaları Birliği Kongresi, Türkiye, 1 - 02 Mayıs 2009

Diğer Yayınlar

1. Eğitimde Etkileşimler Uzmanlar İçin İş Birliği Becerileri
Dayı E., Bilgi H. C., Özak H., Demir Ş., Kayhan H. N., Sönmez Kartal M., Gürgür H., Töret Z., Aksoy V.
Diğer, ss.136-161, 2022

Akademik İdari Deneyim

2022 - 2023	Enstitü Müdür Yardımcısı	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
2019 - 2022	Dekan Yardımcısı	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, EĞİTİM FAKÜLTESİ
2013 - 2014	Bölüm Başkanı	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Özel Eğitim Bölümü

Verdiği Dersler

- Özel Eğitimde Öğretim Yöntemleri, Lisans, 2024 - 2025
Özel Eğitimde Matematik Öğretimi, Lisans, 2024 - 2025
Uygulamalı Aile Eğitimi, Doktora, 2024 - 2025
Öğretmenlik Uygulaması 1, Lisans, 2024 - 2025
Özel Eğitimde Öğretim Yöntemleri, Yüksek Lisans, 2024 - 2025
Özel Eğitimde Materyal Tasarımı , Lisans, 2020 - 2021
Özel Eğitimde Matematik Öğretimi, Lisans, 2020 - 2021
Yanlışsız Öğretim Yöntemleri, Lisans, 2020 - 2021
Özel Eğitimde Öğretmenlik Uygulaması 1, Lisans, 2020 - 2021
Özel Eğitimde Fen ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Lisans, 2020 - 2021
Bütünleştirmede Okul, Aile ve Toplum İlişkileri, Yüksek Lisans, 2020 - 2021
Özel Eğitimde Öğretim Yöntemleri, Yüksek Lisans, 2020 - 2021
Tek Denekli Araştırma Yöntemleri, Doktora, 2020 - 2021
ERKEN ÇOCUKLUKTA ÖZEL EĞİTİM, Lisans, 2017 - 2018
Özel Eğitimde Matematik Öğretimi, Lisans, 2017 - 2018
Özel Gereksinimli ocuklara Matematik Öğretimi, Doktora, 2017 - 2018
ZİHİN ENGELLİLER İÇİN ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIMI, Lisans, 2017 - 2018
Özel Eğitimde Öğretim Yöntemleri, Yüksek Lisans, 2017 - 2018
Otizm Spektrum Bozukluğunda Temel Becerilerin Kazandırılması, Lisans, 2017 - 2018
Öğretmenlik Uygulaması, Lisans, 2017 - 2018
Zihin Yetersizliği ve Otizm Spektrum Bozukluğu, Lisans, 2017 - 2018, 2016 - 2017
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ocuklar ve Eğitimi, Lisans, 2016 - 2017
ocuk Gelişimi, Lisans, 2016 - 2017
İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİ, Doktora, 2016 - 2017
Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi, Lisans, 2016 - 2017

Erken Çocuklukta Özel Eğitim, Doktora, 2016 - 2017

ENGELLİLERE YÖNELİK TUTUMLARIN DEĞİŞTİRİLMESİ, Lisans, 2016 - 2017

ÖZEL EĞİTİM, Lisans, 2016 - 2017

YANLIŞSIZ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ, Yüksek Lisans, 2016 - 2017

Yönetilen Tezler

- Sönmez Kartal M., Özel Eğitim Öğretmenlerinin Ağır ve Çoklu Yetersizliği Olan Öğrencilere Sunulan Eğitim Hizmetlerine İlişkin Görüşleri, Yüksek Lisans, M.KOLAY(Öğrenci), 2023
- Sönmez Kartal M., Özel Eğitim Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitiminde Aile Katılımı Hakkında Görüş Ve Önerileri, Yüksek Lisans, A.ARSLAN(Öğrenci), 2023
- Sönmez Kartal M., Özel eğitim ortamlarında görev yapan öğretmen ve idarecilerin denetim ve rehberlik süreci hakkında görüşleri, Yüksek Lisans, G.BAYKAL(Öğrenci), 2022
- Sönmez Kartal M., Özel eğitim öğretmen adaylarına yönelik işlevsel iletişim öğretimi başarı testi geliştirilmesi, Yüksek Lisans, S.İBRAHYMOVA(Öğrenci), 2022
- Sönmez Kartal M., Özel gereksinimli küçük çocuklara okulöncesi geçiş becerilerinin kazandırılması: Tek-denekli araştırmalarda betimsel ve meta analiz, Yüksek Lisans, A.SAĞLAM(Öğrenci), 2021
- Sönmez Kartal M., Aile eğitimi ve performans geri bildirimlerinin özel öğrenme güçlüğü olan çocuğa sahip bir annenin akıcı okuma stratejilerini kullanma düzeyine etkileri, Yüksek Lisans, M.HİKMET(Öğrenci), 2021
- SÖNMEZ KARTAL M., Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere genel eğitim okullarında sunulan eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmenlerin deneyimlerine derinlemesine bakış, Yüksek Lisans, G.İNCİ(Öğrenci), 2020
- SÖNMEZ KARTAL M., Sınıfında özel gereksinimli çocuk bulunan okul öncesi öğretmenlerinin uyarlamalar ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, Yüksek Lisans, V.DİLŞAD(Öğrenci), 2019
- SÖNMEZ KARTAL M., Zihin yetersizliği olan çocukların sayı hissini geliştirmede doğrudan öğretim yöntemine dayalı etkinlik paketinin etkililiği, Yüksek Lisans, B.YILMAZ(Öğrenci), 2019
- SÖNMEZ KARTAL M., Destek Eğitim Alan Özel Gereksinimli Küçük Çocuklara Okul Öncesi Geçiş Becerilerinin Kazandırılmasında Gömülü Öğretimin Etkileri, Yüksek Lisans, A.SAĞLAM(Öğrenci), 2019
- SÖNMEZ KARTAL M., Animasyonlarla hazırlanan video ipuçlarının bir arada sunulmasının bir iş becerisi öğretimindeki etkililiği: Araba yıkama örneği, Yüksek Lisans, H.KÖSE(Öğrenci), 2019
- SÖNMEZ KARTAL M., Özel gereksinimi olan çocuğa sahip anne-babaların aile katılımları ve aile katılımlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi, Yüksek Lisans, H.PAMUK(Öğrenci), 2019
- SÖNMEZ KARTAL M., SQ4R tekniğinin hafif düzeyde zihin yetersizliği olan öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerine etkileri, Yüksek Lisans, M.MUSTAFA(Öğrenci), 2019

Bilimsel Hakemlikler

Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje, BAP Araştırma Projesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye, Kasım 2023

Metrikler

Yayın: 38

Atıf (WoS): 7

Atıf (Scopus): 8

H-İndeks (WoS): 3

H-İndeks (Scopus): 2

Araştırma Alanları

Sosyal ve Beşeri Bilimler, Eğitim

Akademi Dışı Deneyim

Özel Eskişehir Eylül Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Özel Eskişehir Eylül Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi